

तय्जू

बुद्ध जयन्तिया लसता

सकल नेपा:मिपिन्त

निर्माणया ज्वलं ज्वनाः

ललित हार्ड वेयर स्टोर्स टेकू पा

भिन्तुना यानाच्वना

फोन – १२३३

ने. ट्रे. लि. न्ह्यां

टेकू

तयूजू (प्व्यं नू सु)

नेपाल सम्वत १०६८ बछला स्वांयापुन्हि

सम्पादक
नारद बज्राचार्य

ब्यवस्थापक
जि. बि. जोशी
कन्हैयाकुमार सायूमि

पिकाक
म्ही म्ही थ्वः

स्वापू – कालिमाति
५/६० येँ

दुजः
रामशरण सायूमि
मंगल सायूमि
राजेन्द्र महाजु
बुद्ध ज्यापु

थुगुल्याखय्

बसन्त कुमार सायूमि
प्रदीप आर. तुलाधर
श्रेष्ठ
नारद बज्राचार्य
कपिल बज्राचार्य
मंगलनारायण सायूमि
रामेश्वर सायूमि
शिवबहादुर श्रेष्ठ
लक्ष्मणकृष्ण ताम्राकार
रामशरण सायूमि
कन्हैयाकुमार सायूमि
इन्द्रमाली

जिमिगु खँ
म्ही म्ही थ्वःया ल्याःचा

स्तम्भ
शाबरी / धिसिबक थें

गौतम बुद्धया २५२२ बुसादँया

लसताय्

भिंतुना

टएडन एएड कंपनी

बत्तिसपुतली, काठमाडौं

फोन — १२६७२

पुन्हि पतिकं पिह्वांवइगु

भी लयपौ

ब्वना दिसँ

तयजु या मेगु ल्याःयात

थःगु चवसुबियाः

ग्वहालि यानादिसँ

म्ये ❀ बसन्तकुमार सायूमि

लसकुस

भी नेपाःमि भी भी सकलें नुगः छपां वा स्वां ह्वयेके
लसकुस लसकुस जाति फुकं वा एकताया मत च्याके ।

भीगु थ्व देया भेष व भाषा
राष्ट्रियता खः तंके मज्यू
साहित्य कला संस्कृति देया
छायपाः खः ल्वःमंके मज्यू ।

नेपाः मांया काय् म्ह्याय् भीपिं
मां भाय् लिसे वा मतिना याये
मनू जुयाः म्वाये मनू जुयाः म्वाके
ख्यायेवं तुं भी छाय्जक ग्याये ।

सकलें छह्म खः छह्म हे सकलें
भी भीया गथि ब्यनीमखु
नेपाः थ्व दतले थुलिमछि भाषा
म्हंकेत स्वःसां न्हनीमखु ।

जिके उकुमुकु दनावइ

तिमिलाया ख्वा: स्वये मदया:
नीरब चाय् दुसुनाच्वंगु छगू आकास
आकासया ख्वबि थ:त प्याकाच्वनाह्म जि–छगू लँ
तापाक्कं ब:गु मोतरया हेडलाइटया ज: खनेवं
ख्वबि हा जुया: फ्वालां दनावइ
बाफं नुग: जायावइ
आतुरतां मन पिपिच्याइ
जि पम्हुइ मानि
थ:त पिथने मानि
जिके उकुमुकु दनावइ ।

लिसवाः

थौं जि भचा उप्वः हे त्वना। जिगु पलाः थातय् मलाः। जुइधुंकूगु घटना खनाः। जिगु मिखा त्यानुया वइ। अले त्यानु लंकेत व घटना ल्वःमंकेत त्वना। थात्थें धायेगु हे खःसा जि म्वायेगु संघर्ष खनाः ग्यानाः थथे यानागु मखु। थपाय्धंगु संसारय् थीथींपिं मनूत थःथःगु हे बिचारय् अडिग दु। जिगु नं थःगु हे छगू अस्तित्व दु। जि नंला मनू हे खःनि मेपिनि थें जि नंला मुगः दु। दः संसार खनाः विरक्त जुइ माःगु नं छुं कारण हे मदु। जिला थन ह्लिलाः ह्लिलाः म्वाये मास्ति व। अले ह्रानं छकः बिचाः याना, थःत थम्हं धिक्कार याना—'छाय्ले ह्रानं बहनी बहनी सुलिमय् वने माःगु ?' थ्व न्ह्यसःबा लिसः गनं गनं जिगु नुगःया छकुनं वी- 'थ्वला थौंकन्हय्या छगू फेशन !'

खला नि बिचाः याना थें व सुलिमय् शान्त वातावरण मदु। अय्सां दः व सुलिमय् न्ह्याइपु तायावइ। अले जि थःगु चायात न्ह्यलं त्यले फयावइ। उकि ला न्ह्याबलें जि व सुलिया मनूत नाप पाच्युं वनीगु अले गनाच्वंगु म्हुतुसि ह्रानं छकः प्याकः वनेगु ! जि थःम्हेस्यां हे मसिउ जिगु पलाः व हे सुलिपाखे जक छाय् न्ह्यात। न्ह्यागु हे जूसां जिगु लागि थ्व

छगू नियम थें जुइ धुंकल । गबलय् जिगु अफिसया ई क्वचाइ जिगु पला: व हे सुलिपाखे न्ह्याइ, खुकुरी रमया रंगीन वातावरणय् जि थ:त त्व:फिके । थाल्थें हे थायेगु जूसा जिगु जीवनया एकान्त लँपुइ अय्लाःलं गुलि साथ बिल उलि जिमि लँ दथुइ त्व:पयूह्म प्रेमिकां नं साथ ब्यूगु खइ मखु । उकि हे मखा चाया खिउँइ व हे अय्लाःयात पाचिउँ वनां तुं च्वना ।

ह्लापा ह्लापा छक: निक: जक त्वँतलेला थ्व अयला: त्वनेगु बानी न्ह्याबलें नं त्वफिके फु धइथें ता: । तर आ:ला द: अय्ला: त्वनेगु खँला छगू त:धंगु तपस्या थें जुइ धुंकल । लिबाक दनेगु जिगु बानी जुइ धुंकल, सुथस्या गुता: मजुइकं गुबलें हे मदना । दना: ह्ला: तुति सिला: ख्वा: सिला: य:सा जा नल, ह्ला: थें च्वंसा जा हे मनसे अफिस वन । अफिसया टिप्पणी फाइलय् हे थ:त तंकुतंकुं अफिसया ई ववचायेब जि थ:त सिनाज्याया ज्यामि थें तायेके । गबलें गबलें ला ज्या यायां हे तुति ताति इस्सुसे च्वनावइ । बिचा: वइ गनं थ्व जि य:ह्म रमया प्रताप ला मखुला ! मखु, मखु थ्व खइ हे मखु ! गरम जुल जुइका । थज्याःगु हे लिथंसा बीगु लिस:या नापनापं चा-ह्नियां थ:चा: तुतुं जीवन मतापं न्ह्याना च्वन । जि थ:त थम्हं ध्वंलानाच्वना । चाया लरलस्ताय् हे जिगु जीवनयात तंकां तुं च्वना । जिगु जीवनया परिभाषा थुलिइ हे कुंका च्वना । रेल्वे टाइम-टेबुल सिबें नं पक्कागु टाइम-टेबुल जिगु जीवनया टाइम टेबुल जू वल ।

ह्नि थ:गु लं त्व:ता: चायात स:ती, चां न्हियात न्ह्गु लं फिका:

बनी, कमालेन्द्रया पौत पुपुं बनी। वहे निमर्म थःगु जीवनया लँपुइ न्ह्यानाच्वना। ई बनेत छु माः। न्हि ला, लां दं। निदँ स्वदँ लिपाया खँ खः जिगु ह्य सुख मदया वइ। त्वचं कल ला थकाः थुकुमान जुइ। खै फायेबलय् नं हि त्वाकज्याना वइगु। तर जि बिचाः याना शायद आपाः हे गरम जुल ला। उकिं आः त्वने मखुत का बरु सुलिया लँपुं हे जुइ मखु। तर अफिस–ई ववचायेवं जिगु पलाः ह्मिगः ह्मीगया पलाखय् तुं लाःबनी। हाने व हे कालांकुलुं हाःसः तायेदइ। व हे ह्मसिउगु इल्ल स्वाःत। गुलिखे चिप जुयाः नं निपगु गिलास टेबुलय् थिग दनाः जितः त्वलाहां स्वइच्वनी। जिगु ल्हाः जिं हे मचाहेक उसिहिं न्ह्याइ। ह्लातय् गिलास! गिलास ज्वँज्वं सुथय् खै फानाबलय्या हिपातः लुमंसे वइ। अयलाखय् स्वया– भन जितः हे स्वयाः ह्लिला च्वंथें च्वन। पाःफया— थौंया लिपा गुब्सं गुब्सं हे त्वने मखु। अले थौं ह्लापालिपा सिबें भचा अप्वःहे त्वना। ह्लापालिपा स्वयाः अप्वः थेथेचुइक छेँय् वना। लासा माला। थौं जितः लासां नं बाय् मबिउ। लासां च्वानाः बँय् थ्यने हल। तर जि बयात चकना मबयना। सुं कतुं द्यना।

थौंया लिपा गुब्सं त्वने मखुत धकाः पाःफयागु लछि निला ति दये धुंकल तर अयलाः मत्वनागु ह्लि धाःसा गबलें मबल। आःला जि खै फायेबलय् खैया पलिसा हि हे तुं वइगु जुइ धुंकल। तर जिगु नुगलं अज नं धइच्वन आपाः हे गरम जुल जुइका। थज्याःगु तःधंगु घटनायात नं चिकिचा धंगु बिचारं हाचां हाचां गाया बनाच्वन।

छन्हुया खँ खः। अफिसया फाइल पँ जबनाः हाकिमया ववथाय्

दुहां वने जक स्यनागु भाःपियां पी मफयेक इकुसे च्वनावल। न्हकुं चःति नाः नाः वल। अङ्गः बःकया। ब्याक पृथ्वि हे चाः चाः हिल। भाराक्क ग्वतुंल। हि अथे हे चकंछिति ङ्हल जुइ। थुवलय् प्यलं पासापिसं भुं वये धुंकल। इमिसं हे दः अस्पतालया लासाय् थ्यन। तर… थ्व जिगु तुगः ……अज नं थ्व नुगलं वहे क्वपुंगु बिचालय् हा कयाच्वन–जितः न्हापा–लिपा स्वयाः अप्वः हे गरम जूगु जुइमाः। एक्स-रे काइ। डाक्टरया रिपोर्ट कथं जितः टि०बी० जुल। टि०बी० या कीत खनाः–धात्थें–जि छफुति बाफुति हे आस्ते मचायाः। थौंकन्हय् ला छु टि०बी० धइगु साधारण ल्वय् जुइ धुंकल। गय् गय् अना-बास् थन थाय् लाक्क वयाः जिके गनं गनं म्वायेगु तिब्र इच्छा दनावल। जितः जि माकुक्क चुप्पा नइच्वने मास्तिवल। अस्पतालया लासा खेंवं जितः ग्वासें वल। थुबलय् लाक डाक्टर दुहां वल। डाक्टर खनेवं जितः ग्वासें वल। जिगु ह्य्तुं खेंग्वः पिहांवल–'डाक्टर साहेब! जितः म्वाकादिसँ। जि म्वाइ मखु ला, डाक्टर?'

डाक्टरं जितः बांलाक स्वये धुंकाः न्यन–'छि अयलाः भपिया ला?'

सत्य खँ कना–'अथे हे भिंदँ न्ह्यः निसें मदिक त्वना वइच्वना!'

'चुरोट ले?'

'चुरोट नं।' जि चीहायेक लिसः बिया।

'छि ब फुक्क त्वःता दी फु ला?'

दकलय् लिपा न्यंगु थ्व न्ह्यसलं जितः वाथावाथा कंकल। उत्रिमय् न्यना–छु जि चुरोट अयलाः मत्वःतूसा जि लाइ मखुला डाक्टर?'

'केस इज सिरियस। मिदिल स्तेज पार जुइ धुंकल! थ्व नं छि चुरोट अय्लाः भपीगु सा वासः मयाःसां जिउ।'

'डाक्टर जि न्ह्यागु नं त्वःते फु। जितः म्वाका ब्यु।'

'अय्सा ठिक जू।' धुलि धयाः डाक्टरं दः आपाः हे वासः च्वयाबी।

थौंकन्हय् जि अय्लाःया पलिसा वासः त्वनाः चुरोटया पलिसा इन्जेक्सन कयाः म्वानाच्वना। लच्छिति अस्पतालय् च्वनाबलय् ल्वय् क्वलालां वइच्वन। जि दनाः उखेथुखे चाःह्यू नं वना। डाक्टरं नं अस्पतालया रूयलय् चाःह्यु धकाः धयातःगु। अस्पतालया वातावरणं दिक्क जुयाः छन्हु जि शहरपाखे चाःह्यू वना। चाःह्यु ह्यु त्यानुचाया वल। च्या पसलय् दुहां वना। मेचय् भुग्रुक्क फ्यतुना। च्याया निम्ति छ्यं थल्ह्वनां इल्ल अय्लाःया गिलास ज्वनाच्वंपि खन। जितः इकु थें मू हाया वल। ह्युतुइ जायेक ई बुल्ल बुल्ल बुयावल। तसकं तसकं सक्सक् धाइवल। अस्पताल भर्ना जुइ न्ह्यः त्वनागु खँ लुमंसे वल। मेपिन्सं घुतुघुतु त्वनाच्वंगु खनेवं अय्लाःया पीजाय् जि थःत चीमफुत। अले डाक्टरं धाःगु खँ लुमना वइ। बिचाः याना—आःला जिगु ल्वय् लाये हे धुंकल नि। थौं छन्हु त्वनां छु हे जुइ बरु थ्वयां लिपा जीवनभर त्वने मखु का। इच्छायात स्याये मत्यः। मनय् खँ धौबजि वायेकाः जि मेचय् त्वल्ल जुयाः तुं च्वना। न्ह्यःने ब्यरा वयाः भवाताहां दनाच्वंगु जि गमू हे मरू। वाःचायेवं काचाक्क 'रम ब्लगः' धइबिया। याकनं हे रम ज्वनाः वल।

आज देशमा विद्यमान हाम्रा पछौटेपनका जति समस्याहरू छन् उत्तिकै नेपालले विकासको वाटोमा अघि लम्किने संभावना र उपायहरू पनि अवश्य छन्। यसका लागि ज्ञान शीप र संचालन विधिलाई विकासको आधारशीला मानेर केवल विशेषज्ञहरूको चाहनाको भरमा केन्द्रबाट योजनाहरू थोपर्नु भन्दा आम जनताले मनपराएको र सामान्य जनताका आधारभूत आवश्यकताहरूबाट अभिप्रेरित भएको योजनाहरूको कार्यान्वयन गर्न सकेमा नै सच्चा उपलब्धि हासिल हुन सक्नेछ।

—श्री ५ वीरेन्द्र

बाखं ❀ रामशरण सायूमि

शहीद

दुवाः। दथुइलाक छह्म ट्राफिक। ट्राफिकं गवलें ह्याउँ मतसा गबलें वाउँ मत क्यना च्वनी। वहे इलय् मोतर छगः वयाः वैत हाकुगु मत क्यना थकी। न्हिया न्हिथं ह्याउँ मत, वाउँ मत क्यनीह्म ट्राफिक थौं सदां सदांया हुनिं हाकुगु मत तुलुहुं स्वयाच्वनी। तर वया छफुति छफुति ह्याउँ हिया लिच्वः कथं छप्वाः छप्वाः तुयू मतया छुमां बिया च्वनी।

रम गिलासय् प्वंका। थौं रम दः तसकं साः तायाबल। म्साइगु नं गथे। लछि लछि त्वःता थौं दकलय् न्हापां त्वनागु। रम फुकाः धेबेच्चुइक ग्रस्पतालय् तुं दुहां वना। मूलुखां दुहांवनाः जवपाखे चाः-हिला। सिमेन्तया स्वाहाने गयेत बार ज्वना। छपु निपु स्वपु यायां स्वाहाने-त्वाथः गया। न्यापुति छु गल जुइ दः रननन इकुया वल। मिखाय् जालि भुंथें बुलुहुं हाकुया वन। ग्रस्पताल छगुलि हे म्वखाय् च्वःथें च्वन। ग्राः दुनी ला ग्रले दुनी ला! ग्रलें जि छुं हे मचाया वन। ..

जिं झ्यालं ब्वस्वयागु खः

जिं भ्यालं
ब्वस्वयागु खः
जिं भ्यालं पिने
मिखा ब्वयागु खः ।

बस्
जिं धाये–थ्व जिगु धृष्टता मखु
भ्यालं पिने स्वयागु
गुम्ह च्वंगु ब्वथां–मिखा पिने ब्वयागु।

जिं भ्यालं
ब्वस्वयागु खः
जिं भ्यालं पिने
मिखा ब्वयागु खः ।

बस्
जि धाये-थथे जि स्वयागु
जिगु मिखां
यक्व खँ थुइकेत स्वःगुलि खः
जिगु क्वथाय्
जितःतुं मल्ताकुँ थंगुलि।

जि भयालं
क्वस्वयागु खः
जि भयालं पिने
मिखा ब्वयागु खः।

बस्
जि न्यने-जिगु क्वथाय् जितःतुं
थथें अपरिचितता छाय्?
जिला क्वथाय् च्वंगु धू
सफा याये त्यनागु-जक खः
थःगु क्वथां पिनेनं
गथे ब्वं-स्वयागु जक खः।

जि भयालं
क्वस्वयागु खः
जि भयालं पिने
मिखा ब्वयागु खः।

बस्

जिं धाये–जिला छुं मयाना

भयालय् च्वंगु थकि

छखे चीकागु जक ख:

भया:या चुकू चायेका

केवल क्वस्वयागु जक ख: ।

ख्यालिकुं

छम्ह—(फ्वगियात न्याग: ध्यबा बिया: पासायात) धात्थें भीसं थया:पि फ्वगितय्‌त ग्वहालि याये मा: ।

पासाम्हं ख: धका: छच संकल । चा:हिहिउं मेह्म छह्म कम्नाचाइपुसे च्वंह्म फ्वगि छह्म नापलात ।

पासा— का भाइ, थ्वइत नं ला ग्वहालि याये मा:नि ।

छह्मह्म— दक्वसित बियाच्वंसा ला भी ताथ पल्टे जुइका ।

(भचा चिसलं) जिके मेगु ध्यबा मरु धया ! ॐ

प्लास्टर्ड ल्हाः, छगू विबसता

प्रत्येक लहर व रहरया दुने
च्वापु गुंया नुगःचु हे खाइगु ख्वाउँगु फसं ककं
ख्वाउँया वँचुया वंगु
जिगु थःगु हे सःया बिडम्बना थ्व
गन वालं हे तुसि खुयानइ
अन ज्यापुया ज्याया छु मू दइ ?
दिब्य भाःपाः नुगः कुनं गन ।
मादक व ग्रन्थया दुर्गन्धता वइ
जन अस्पतालया इमर्जेन्सी दुने
डाक्टर बिनाया इमर्जेन्सी केसत जाइ
गुलि मे चब्बुना च्वंपि
मतिनां सुनां 'किस' नयाः ?
गुलि मिखां नानिचा लिहां वःपि
सत्यं भञ्जःः मल्लासें ववानाः ?
गुलि तुति त्वःधूपि
कासा ख्यलय् भेल्लाः ज्ुयाः
जि थः ला ह्लाः त्वःधूह्म

उकिं

डाक्टर बिनाया डाक्टरं या:गु

योजनाया योजनां जा:गु प्लास्टर्ड जुइ

त्व:धूगु ह्ला: स्वाना:

म्वायेत स्या:गु दुने वइ बिश्वास खना:

तर छुं दिं लिपा प्लास्टर्ड दुनें

उलि उलि संक चुप्पा नये भनं

खने हे मदुपिं 'सि' दाइ डखें थुखें

न्या: थें न्याका: पयने मजिडगु ई मत्यवं

थ:ह्मं न्या:गु वा: चायेकं

प्लास्टर म्याना:

नि थ:गु हे विवशता दुने

म्वाना च्वना ।

संसारय् छुं ह्यूपा: थ:थ:म्हं जुइमखु, वैतला हयेमा:

— गारिफिल्ड

प:खा:

१. प:खा: भीगु छें नाप सतीगु खँग्व: ख:। भीगु छेंनाप प:खा: प्यपुना च्वंगु दु, बयब्रय् प्यखें प:खा: दु। जित:ला ता: मनूत सभ्यता पाखे पला: छिना: छें दयेका: च्वने न्ह्य: प:खा दयेका: च्वंगु जुइमा:। लिपातिनि छें दयेका: च्वंगु जुइमा:। तर गुँइ च्वनीपि पाख्यातसें नं प:खा: मदयेकुसे च्वंगु मदु। इमिसं नं प:खा: दयेका: च्वंगुदु, तर, इमिसं प:खा:यात "गारो" धया वयाच्वंगु दु। शहरयागु रहन–सहन, सभ्यता वा वातावरणं प्रभावित जुया: इमिसं न 'गारो' यात 'परखाल' धया हल। 'परखाल' खँय्तय्सं भीगु भाषां त्याये कया त:गु खँग्व: ख:। खँय् भाय् ह्लाइपिसं 'प:खा:' खँग्व:या ल्यूने 'ल' चिना: परखाल, याना: छ्य:गु मखु, खँय् भाषाय् भीगु प:खा: खँग्व: तत्सम कथं छ्यला त:गु ख:*।

२. प:खा: खँग्व गनं वल व सापहे सीके मास्ति व:गुलि प:खा: यागु जात: मात्तु माला: स्वया। श्हापांला प:खा: हे मा–खँग्व: जुइमा: धइगु छगू सङ्का लुयाच्वंगु ख:। गबलय् प:खा: खँग्व:यागु जात:

---

* स्वयादिसँ 'भयाल' शब्द छगू अध्ययन।

लुल अबलय् थ्व सङ्का असत्य जू वन। पूर्वक जातः स्वये धुंकाः तिनि सिल। प:खाः भीगु भाय्‌या थ:गु हे पहःयागु खँग्व: मखु। तर थ: पहःयागु खँग्वः याये धुंकूगु खँग्वः खः धकाः बांलाक सीदत।

३. थ्व हे प:खा: खँग्वःयात पुत्त पुइकास्वया: ल्वना च्वनाबलय् भीगु भाषां कतः भाय्‌यागु प्रभावयात नुना ब्वये फुगुलं थ:गु हे कथं यागु पहःखना। धात्थें धायेगु खःसा थ्व हे पहः भीगु भाय्‌यागु छगू बिशेषता खः। थन्या:गु बिशेषता भाय् म्वानाच्वंगुया छगू कथंया चि खः, दसु खः। थथे मेगु भाय्‌यागु खँग्व नुनाः भीगु भाषाय् गुगु कथं छ्यलाच्वंगु, उकिं याना भाय्‌यात बिकास यायेत छगू कथं लिवंलाथें जुयाच्वंगु दु।

४. प:खा: खँग्वः यात नेपाल भाषायागु मौलिक खँग्वः खः धकाः खस् भाषाबिद्‌तय्‌सं च्वइत:गु दु। मेह्म भाषाशास्त्र बिद्यार्थी कथं खस् भाषाबिद्‌तय्‌के खँग्वःयागु ब्युत्पन्न मालेगु ज्या साप हे अनभिज्ञता दु। अले प:खा: खँग्व:यात कया: इमिसं ब्यूगु ब्युत्पन्न पुक कचिका तया: भुलुभालि ब्वयेकिगु थेंज्या:गु कल्पनाजक जित: ता:। हानं खस् विद्वानतय्‌सें प:खा:यागु ब्युत्पन्नयात कया: बालचन्द्र शर्मा थें ज्याःह्मस्यां सम्पादन याना त:गु शब्दकोषय् प:खा: खँग्व:यागु मू-खँग्व: संस्कृतयागु 'परिखा' धका: च्वयत:गु दु। थथे 'परिखा' ब्यूगु कारण भीगु भाषाया खँग्व: ल्यूने 'ल' तना: खस् भाय्‌या खँग्व: दयेका: छ्यलाच्वंगु धइगु अवैज्ञानिक तर्क खः। थ्व थें असत्य ख; धका: 'भयाल' शब्द छगू अध्ययन' धैगु लेखय् जि प्रमाणित याये धुंगु ख:। हानं भाषाशास्त्री चूडामणि उपाध्याय रेग्मीं च्व:गु "नेपाली

भाषाया उत्पति' धइगु सफुली प:खा: खँग्व: नेपाल भाषायागु ख:। तर संस्कृतयागु 'परिखाधार' हे 'परखाल' यागु मू खँग्व: जुइमा: धइगु संकेत बिया त:गुदु, गुगु तर्क सापहे अवैज्ञानिक ख:।

५. प:खा: खँग्व:ला संस्कृतयागु ख:। अयन संस्कृत परिवार दुने ला:गु भाय् मखु। आदिबज्र बज्राचार्यजुं नेपाल भाषाया मापि छगू संस्कृत व तिब्बत-बर्मेली परिवारयागु छगू बोलिया मिश्रणं बने जूगु छगू न्हूगू जन्मजात भाषा धका: च्वयादिल। तर व नं असत्य खँ ख:। छाय्धा:सा झीगु भाय्या मांभाय् संस्कृत ख हे मखु। झीगु भाषाया क्रियायागु स्वभाब, ध्वनि, रूप तत्व आदि बिचा: याना स्वय्बलय् संस्कृतनाप सर्ग: पाता: थें पाना च्वंगु दु। बरु एकाक्षर परिवारया खल:तयेगु नाप आपा:हे सती जू। आ: न्ह्यस: वइ संस्कृत भाषाया थुलिमछि खँग्व: गथे वलले? लिच्छबि कालय् संस्कृत भाय्यागु आपालं प्रचार जूगु दु। उगु इलय् जनभाषा कथं म्वाना च्वंगु नेपाल भाषायात सँस्कृतयागु उप्व: प्रभाब लाइगु स्वाभाबिक ख:। संस्कृत व नेपाल भाषा ध्वदुगु थुलि पुलांकि व अन्दाज तक याये थाकु। संस्कृत नापं ब्वलना ब:गु भाय् जूगुलिं संस्कृतयागु प्रभाब उप्व:लाइगु छुं अस्वाभाबिक मजू। उकिसं मल्ल कालय् संस्कृतबाजतय्सं याना: झन उप्व: प्रभाबित यात। थथे संस्कृत भाषां प्रभाबित याना: त्यासा कथं वयाच्वंगु खँग्व मध्यय् प:खा: छगू नं ख:।

६. झीसं पुलां पुलांगु साहासन, ताम्रपत्र, ताडपत्र पुत्पुइका स्वयेबलय् थ्व खँयात लिधंसा बिउ। प:खा खँग्व: छथले मा:थाय् 'प्राकार' खँग्व: छथला त:गु दु। प्राकार' खँग्व: नेपालभाषाय् संस्कृतया 'प्राकार' खँग्व:

हे पःखाःथा माखँग्व खः । 'प्राकार' खँग्वः गुकथं पःखाः जू वन उकिया दसु बीत थ्व खँग्वःयागु अध्ययन यायेमाः । 'प्राकार' छगू अपभ्रंस जुयाः पःखाः जूवंगु मखु । 'प्राकार' खँग्वः कोथाया प्यखेरं सुरक्षाया लागि दना तःगुयात धाइगु खः । गुगु खँया प्रमाण साहासन, थ्यासफू आदि आदि दु । मल्लकालया उदय निसें प्राकार हे छयला वयाच्वंगु दु लिपा अपभ्रंस जुयाः नेपाल भाषाय्–पःखाः जू वल । 'प्राकार' खँग्वःहे अपभ्रंस जुजुं पःखाः जू वःगु हे पःखाःयागु जीवनी खः। पःखाःयागु अर्थ, प्रयोग सम्बन्धय् च्वय् धाये धुंगु दु! पःखाःयागु कालक्रम मल्ल ई न्ह्यः निसें सच्छि दँ न्ह्यःया दुने थुकथं हिला वयाच्वंगु दु–प्राकर > प्राखार > पराखार > प्रखार > परखाल > पऽखाऽ > पःखाः ।

संस्कृतयागु छगू खँग्वः ज्यत्तु ज्यलाः भीगु संस्कारगत खँग्वः जू वःगु दु। उकि पःखाः खँग्वः नेपाल भाषायागु मखुसां बुलुहुं रूप हिलाः भीगु ध्वनिकथंयागु खँग्वःथें मचायेक जू वःगु दु।

(अप्रकाशित सफू भिगु भाय् : 'भीगु खँग्वः' या छकचा)

ग्वाहालि कयागु सफू व लेख :–

१. मेडियमल नेपाल III, IV : डि. र रेग्मी
२. पूर्णिमा पत्रिका : इ, शं. मण्डल
३. ऐतिहासिक घटनावलि
४. भाषाः लियोनार्ड ब्लुमफिल्ड
५. लिच्छवि संस्कृति : ज. च. रेग्मी
६. इतिहास प्रकाश : इ. शं. मण्डल
७. भयाल शब्द छगू अध्ययन : इन्द्रमाली

⊙

संसार

सृष्टिया संसार दुने
मेगु छगू संसारया जन्म जुल–मनुखं दयेकुगु
थ्व संसार दुने
छगू अनास्था दु
मनू मनुखय् भिन्नता दु
छह्मस्यां मेह्मे सित
कोह्यं का स्वयेगु वानि दु
स्वर्ग व नर्कया भिन्नता दु
उकें
छखें भरायधंगु महल–गन
मनूया छचनं–आयस्ट्रेया सोभा बिया च्वनि
मनूया हिं दयेकूगु किपा
ववथायात भः भः धायेका च्वनि
मेखे–ग्हिच्छीया चःति
छखाः मगाना च्वनि–
महल दयेका च्वंपि

प्या:गु छेली च्वना
म्ह ह्लोंका च्वनि
थुकथं
मनुखं दयेकूगु संसारे
छम्हेसिया बिबसतां
मेम्हेसित फाइदा जुया च्वनी
तर थ्वः थुजागु संसार दै मखुत ।
दुसां ता:तक च्वने फै मखुत ।
छाय्‌कि, मनू
मेगुहे संसारया परीकल्पना याये धुंकल

ल्वहं

व तग्वःगु ल्वहं
वयात तछ्याये माः ।
व ल्वहंयात
मुगलं छ्याना: सां
बारूदं मुइकाः सां
तछ्याये माः ।
ल्वहंयात कुचा कुचा मथसे
म्र्थे तयातल धाःसा
छन्हु वा फय्या भोंकय्
व पहाडं गुरूरू कुतुं वयाः
मीतहे त्यली । स्याइ
उकें
व ल्वहं तछ्याये माः
कुचा कुचा थले माः
नत्रसा भी फुकसित छन्हु
भ्जिगरयात पहाडं त्यःथें
स्यला तइ ।

पल्पसा त्वल

पल्पसा त्वल
गुखे त्वल ?
गुखें त्वल
ढ़खें त्वल
भ्वय् त्वल
क्वय् त्वल
प्याखें त्वल ।
महितं खिइँकि त्वंगु
जः
पिलुइकेत त्वल ।
स्याः न्ह्यलय् कनाः
बलात्कार याना स्यंगुया
चकनाय्
पल्पसा त्वल ।
ककुमुकु गंगु मोनता
तज्यानाः / तछ्याना ।
धाराङ गुरूङ संः वल ददुदबुलि
बा मचयेकं पुइके यंके मफइपि धुंमित
फय् मचयेकं पुइके यंके मफइपि धुंमित
बा बइन फय् बइनया
खुमां
पल्पसा त्वल । ✿

१

यलय् बनेमाःम्ह जि
स्वपया बसय् च्वने लात
वं योगुहे खःला मखुला
काचाक्क पी च्वये लात

२

म्हाः धयांहे ज्यूगु मखु
ब्याहा याये हे माल
मछाः धयांहे ज्यूगु मखु
स्याः याये हे माल

३

सुथय् च्वकि निगः जक ह्लाबीमाः
बखुं बथां ह्लल भुंवइ
छिके ध्यबा जक दयेमाः
म्हा म्हाः धाःसां स्यासेत ब्यू वइ।

४

मेला पर्बय् बसय् च्वनेत
ध्वात्त् ध्वाना द्वां बनेमाः
थौं कन्हे जमानाहे हिल
ब्याहा यायेत नं चुनाव यायेमाः।

थ्व छगू ये॑ देया बाहाः खः

अँ भी छगू तःधंगु चुकय् दुहां वने त्यनागु दु
थ्व ये॑ देया छगू नां जाःगु बाहाः खः !
चाकःलि छें॑ या छें॑, दथ्वी भगवान बुद्ध !!
अन,
मिजंत नं दु, मिसात नं दु, मचतनं दु
आखः सःपिं नं दु, मसःपिं नं दु
डाक्टर, इञ्जिनियर नं दु, कबि लेखक धाःपिं नं दु
राजनीति व समाजनीतिया सिरपाः काःपिं नं दु
तर,
अन एकता मरू, मेल मरू, ल्वापु ख्यापु यक्कोहे जू
थः मचतसें मां भाय् ह्लात भकाः
ब्वः बीपिं मां बौत नं दु
थ्व छगू ये॑ देया बाहाः खः ।
अन,
भैरःचा ज्यापु नं दु, काजि सरदार धाःपिं नं दु
अले भी भी भाधां मुलय् तयाः गःकीत स्वइपिं नं दु
ख्वालय् ख्वाःपाः पुया थःगु ख्वाः सुचुकीपिं नं दु

थ्व छगू यें देया बाहाः खः।

उखुनु,

उषाचा पिथाय् मनूत वःगु

इहिपाःया खँ ज्वनाः ह्य स्वः वःगु

तर जःला खःलातयूसं पवाना बिल

उषाचिगु इहिपाः जुइमफुत

छायूकि थ्व छगू यें देया बाहाः खः

उकें

धन थः सु ?

कतः सु ?

ह्यसीकेहे थाकु ।

स्वदुवाःया ल्हँजुवाः

'छु म्वाःमरूगु खँ ल्हानाच्वनागु व ? थौंकन्हय् नं कमः वने सलः वने थकाः हालाच्वनेगु बांलाः ला ? माःगु माःथे या तर श्रामग्यात नातिकुति खँ थन ल्हाः बयेगु मखु का ।' थकाः ल्हसला तसाबात भाःतह्यं न्वानाच्वन । ल्हिल्हि चहि व हे भाकल यानातःगु कमः छमः फ्याये थकाः ल्हसला तता थः भाःतयात घुवांधू खँ ध्वका च्वनीगु । बया व छता ज्या पुमवंतल्ले छ्वयँ छ्वयँका ! जा नःगु हे तिमव् मन्यः थें ! भाःतह्य ह्रिसिपूर्णया थाःसा थज्याःगु खँ न्यने मात्रं पालिनिसें नं पिहां वः ।

थौं नं थें य् दु जक ध्यन कलाःया व हे पुलांगु न्यने माःगुलि ह्रिसिपूर्णया ह्नःतुं थथे ब्वःफये माल । तर ल्हसला हे मखा त्वये धूंसेलि पालाक्क हे स्वदह्म ! भाःत खनाः छाय् ग्याये घइथें बःगु जिह्वः पूर्वकत मन–'छुंले जिमि कलः छगः वने घयां !' वने नं मजिउ ला ? मखु, छितः छुं बिकः जूल्ला ? व नं तापाःसां छगू थायेका । म्हायपिदर्स–निपलाः स्वपलाः छिउसा ध्यं ! बरू छितः लाःबलय् वने का ।'

मगालय् तँसा जुइवं ह्रिसिपूर्ण नन्यात–'छिमांया छ्यं कलः हे ।

ह्लिछि चछि म्हुतुइ व हे खँ। छं मेगु खँ हे मरू ला ? छम्हु ला निम्हुला व आम्थे धइच्वनेत। जितः आम कलः बनेगु भाकल तइतइगु धालकि हे कपाः स्यानावइगु। थ्व छें आमज्याःगु बबपुंगु बिचाः चम्रंक पाला मव्छः तले धरोधर्म सुम्क च्वने। मूर्ति–पुजा धालकि हे जरक्क तं व्छयावइगु। अन्ध विश्वासी ! मिखा तिस्सिउ !!'

भाःतया पहःचह सिउह्म जुयाः हानं अत्तोरि खँ लिसा काल–'का माःगुला आम अपायह्ाःगु खँ ! भी माचाछि द्यके वनेत गुलि हेदां तुइ धकाः ! व नं छेँय् नयेया पलेसा अन वनाः नयेगु ! आखिर पातं छु ! छि वये मलाःसा मस्तनाप जि हे जक सां वनेका बरू। छु याये, छि जागिर जुइवं हे 'कलः वये' धकाः मतिइ फ्यानागु, आः मवँसें छु याये ! द्यःयात छालं छु स्यनी धकाः, भिनीगु सिवाय। जिउसा थ्व ज्याखँ थौंकन्हय् पाखे हे क्वचायेका ...।'

ह्लसला तताया खँपु भवःलने मलाःनि नमिग्वाः ख्वालं हिसिपूगं भ्वाम्पुल--'का सुम्क च्वँ। जितः आम ताहाकःगु न्वचु न्यने मयेल। कुप्प च्वँ धासेँलि ला च्वनेमाः। आम्थे पारापारा हाला च्वनकि सी धुंकूगु तं नं व्छयावइ ह्लां। म्वाः मरूगु अप्वः खँ ह्लानाः व्छःमिइ घ्यः लुइमते। आः हानं खँ तनाच्वनकी म्हुतुइ च्वन्च्वंम्ह तं–लाखय् नं ह्लातय् फ्यतू वइ ! धाइगु ताःला ?'

भाःतं धात्थें अप्वः हालकि दा हे दाइला धकाः ग्यानाः ह्लसलां चिचा हाकयेक सां न्वानां तुं त्वः तल–"छु पहःयाम्ह ल्याः !! कलः छगः व्छयेत हे थाकुचाः। कलः वने लिबात कि मखुगु छता जा जुहे जुइ हँ ! छि जा ख्याः याना दिल।"

× × ×

Scanned with CamScanner

न्हसला म्हं मफुगु अथेहे लत्या निला दये धुंकल। न्हापा भचा भचा इकु थें च्वनाः कपाः स्याकाः थंह्म कत्लय् खुन्हु निसें उसांय् मदयेकल। जिवं बमलाःम्ह न्हसला! ल्वचं क्वत्यत्यं थौं सिउ व क्वंय् जक ल्यंदनि। कलाःया चिउताः जक काकां हिसिपूर्णया सुधां न्यताः क्वंय् व्छांवये धुंकल। कलाःयात वासः यायां वया फचित। छेंया अवस्था स्यस्यं वनाच्वंगु वया मखं मजू। कलाःया थासय् मलाःगु मानसिकता प्रति वया अप्वः चिन्तना। खः नं खः न्हसलाया ल्वय् उखुनु हे क्वलायेका थके धुंकूगु डाक्टरं। निन्हु छु भासु लन इलय् बेइलय् स्यालय् तिउम्ह थें विशब्द बिशब्दं ह्वालीगु, थः हे थःके तंम्ह थें खँ ह्लाइगु, सात्तु वंम्ह थें थाराथारा न्हुइगु याना हल। क्यंक्यंपि डाक्टरं ल्वय्या हा लुइके फुगु मखु। छताबता वासः च्वया थकी, छु नि छु! रामबाण!! थुखे ल्वंगि न्हियान्हिथं तच्वः। छन्हु धकाः क्वलाःगु दिन मरू। हिसिपूर्णं दिक्क चाः। वया वयाये थ्वयाये धइगु हे क्वःछी मफु कलाःया म्हमसिउ ल्वय् खँखं। अफिस वनीम्हेस्यां गुब्सं मन थातय् तयाः वने मखं। अफिसया पासापिं वया हिलावंगु पहः खँखं अजूचाः। खनं खः हिसिपूर्ण अफिसय् सां मन छेंय्। छुंहे ज्याय् क्वथीक ध्यान तये मफु। भिंपूगु नुगः धाना तःम्ह थें।

पिनें छुं भचा ख्वाः चकंकाः वइम्ह हिसिपूर्ण छेंय् थ्यनेवं न्ह्याबलें म्ह्याबलें सिमां कुतुंवःम्ह माकः थें, चिनःम्ह खाथें भुग्लुं भुग्लुं। थौं नं अफिसं तप्यंक छेंय् लिहां वइच्वंम्ह छ्यलिइ जक थ्यनेवं तलय् कलाः बेसुरं ह्वालाच्वंगु ताल। काचाकाचां थाहांवन। न्हसला सेंसेंफुफुं बयेका च्वन। लाकां हे मत्वःतुसें लासाय् वनाः कलाःयात बःबिउ

बन। ह्लातय् छय् दिके बिल। कपालय् वइच्वंगु च:ति ह्लातं हुया बिल। भचा दिनाः न्हसलां न्यन–'नकतिनि अफिसं भाइगु ला ?' थाहाँ हे मवःगु कलाःया सासः खनाः वया कन्नाचाः। चीहायेक लिसः बिल –'अँ' ।–कपंचापि ग्व ?'

'कुने लाछिइ ह्मितः वनाच्वन थें ।–'कलाःया लिसः।

च:ति हुहुं-'न्हाचः छाय् अय् हालागु ?'

न्हसला— 'अँ, न्ह्याबलें अय् हे का। छकः ला निकःला व सदां सदां हे अथे। छभाः छु न्ह्यःवःथें च्वनी ह्मगसय् नं धाये मफयेक ज्वलय् नं धाथे मफयेक हुं लुखां छत्याः हाकुक्क हुर्ररं दुहां बइगु। छुं याये मलाकं दः त्यलायंकीगु। हिन्नू हे चब्बू थें च्वंक क्वत्यःगु सहः यानां सहः याये मफयेव जि हालेगु। जि थन याकःचा च्वने तक नं ग्यासें वये धुंकल। मस्तयुत नं खापा लिसाला थकी धयां ल्वःमंकाः वनीगु ! जितःला व लुखा सदां सदां तिना तःसाहे याउँ थें च्वं।'

हिसिपूर्ण कलाःयात हःपाः बिल—'छु म्वाः मरूगु बिचाः यानागु? आम्थे नुगः ग्याके जिउ ला ? ग्याःलिसे ख्याना हइका। छुं नं जूगु मरू। मन बल्लाका तये माः का। थौं मजिउसा कन्हय् जि हे जीनि। उखुनु उखुनु सिकें आः स्वये जिउगु दु थें।'

भाःतया न्हिन्हिया थयाःगु हःपाः न्यनाः कुचाये धुंकूह्म न्हसला गनं पत्याः जुइ ? थःगु जिउ छु जुयावनाच्वन थःत वाः मचाइ ला ? न्हसला गनं लुदनी ? भाःतया ह्लाः ज्वनाः मफु मफु छगू उत्सुक खँ च्वंकल आसकुति पहलं— 'बिउ बिउगु वासलं मथिउगु स्वये ब्यथा मेगु हे थें च्वं। न्ह्याबलें न्ह्याबलें ग्व थौं भचा जी ला धकाः च्वने ह्मिगः सिबें नं तच्वः। न्ह्याबलें

थथे हे जक गुलि जुइका च्वने । जितः ला च्वं, जि छुं द्वं का थें, छुं ल्वः मंका थें, मयासें मजिउगु ज्या मयाना थें ।' भाःतया ख्वाः छकः पुलुक्क स्वल । ख्वालय् बेचैन ख्वाक ज्याः । साहस यानाः न्ह्यज्यात-- 'जितः ला जि छुं याये धकाः च्वनागु मयासें लिपीका तइगुलि कोप जूगु थें च्वं । धात्थें न्हापा जिमि मांया नं छकः थथे हे जुइके नंके धुंकल । याःयाःगु वासलं मग्यः। लिपा वयं वंबलय् पूमवंगु कलः छगः च्वय् छाहायेके ब्छयेगु ज्या बिल। धात्थें, सत्य सत्य, कलः वनाः निन्हु दुखुनु हे ल्वय् धइगु ला हा हे चाना बिउथें। सके जितः नं व हे जिमि मांया ल्वय् लिथ्वइ वःगु ला । छकः वना स्वयां छु जुइ ? मजिउ ला ?' थुलि खँ ह्लाःह्ल स्या सः हे खाखातू । मन थातं मच्वं सके न्हापा थें कलः वने धालकि हे ह्लाः लम्हुइ ला धकाः ।

हिसिफूर्ण आताहां । छुं हे लिच्वः मवयं । अन्तर्द्वन्दय् लाःह्म थें । मनय् दुने गुबः खँ। वया व धाये थ्व धाये धइगु हे मरू। बिचालय् ताउत तक दुने धुंकाः शान्त जुयाः नं गम्भीर जुयाः न्ववात— 'छु याये !' सलय् आत्म समर्पणया भाव दुथ्याः — याःयाःगु वासलं मथिउ, डाक्टरतसें नं थ्व हे ल्वय् धकाः धाये मफु। ल्वय् साप हे तच्वः ख्वाःवः। छं नं गुलि कसाः नइच्वनेगु । हानं छिमिमांया नं न्हापा थथे जुइके धुंकल हं, मखुला ? लिथ्वइ वःगु ल्वय् ग्यानापु धाःगु । थथें सुम्क च्वने सिबें कलः छगः ब्छये मालीका हला ? बरू सुइत ब्छये माली ? अँ लिक्कसं च्वंह्म काकियात ब्छः सा जीला, व सा ह्मा धाइनं मखु, छन्त धूवांधू स्बःवइच्वंह्म नं जा खः । कन्हय् हे वयात कलः ब्छये माली। माःगु पुजा ज्वलं थौं हे

ताःलाका तये माल बरू । जि मस्त सःता वये का न्हि । लिपा पसः ती धुंकी ।'

भाःत पिहां वंगु स्वइच्वंह्म न्हसलाया ख्वालय् मचायेक न्हिलां सुल्ल फ्याच्च सुल्ल फ्याच्च ह्मितः वल । ह्माछि हे कपाय् थें याउँसे च्वनाः मन चंचं धाःथें च्वनाबल । बया म्हं ल्वय्-भ्रंग सदां सदां यात ब्वया वं थें ताल । जीवनय् जीवन दुबिउगु थें तायेकल न्हसलां !!

धिसिक्क धें

छम्ह मनुखं थःगु तुती जुयाच्वंगु घाः खुब गौरं स्वयाच्वन। थथे थःगु घाः स्वैच्वंगु खनाः मेम्ह मनूयात कन्ना चायावल। उकें सल्लाह बी थें न्ववात— "छिगु थ्व घाः ला तच्वः हे जूथें च्वं। डाक्टर छकः मक्यंसें जी ख्वा मवः।

घाः जूम्ह— उकें हे खः मेपिं ल्वगियात हे मस्वसें स्वयाच्वनागु, तर छु याये स्वन्हु दत छुं हे पत्ता लगय् मजू।

भाःत— स्व मिसा, छ न्ह्याब्लें थःछेँ वने धकाः सुथं निसें बेपत्ता जुइ दइ मखु।

कलाः— अयूसा छि नं न्ह्याब्लें पासापिथाय् वने धकाः चच्छि चच्छि बेपत्ता जुइ दइ मखु।

न्ह्याः वनाच्वंगु बसय् कन्दकतरं ध्यबा काकां वल। छम्ह मनूयाके ध्यबा काकां कन्दकतरं न्यन— छि गनतक झायादीगु ?

पेसेन्जर— (नोट ब्यु ब्युं) छेँ वनेगु। कन्सयूसन कतय् यानाः मेगु ध्यबा लित हिं।

छगू क्यूरीयो पसः। पसलय व:म्ह ग्राहकयात स्वया: पसल्यां
न्यन— अँ, छित: छु मा:गु धैदिसँ ?

ग्राहक— जित: ला ध्यबा मा:गु

पसल्या— (झस्कय् जुया:) ध्यबा ! छुकिया ध्यबा ?

ग्राहक— झस्कय् जुया दीम्वा:। छिगु पसलय् मीगु व म्यायेगु (सेल एण्ड वाइ) धका: साइनबोर्ड तया त:गुलिं जिं मीगु सामानत ज्वना वयागु दु।

—*—

जिमिगु खँ

तय्‌जू– थौं ताइप पौया रूपय् मखुसे छापा आखलं छिकपिनि न्ह्योने तयजू या:वइ च्वना। तर तय्‌जूं थ:के थुलि ह्यू पाः हयवं–स्वाह्राने छतँ गयेत सफल जुल– थ्व जिमिसं धायेमखु। तर, थुलि धाये तय्‌जुं थ:त सिमित घेरां (ब्वमि, क्षेत्र) घा:सा पिने वयेत अवश्य कुतः या:गु खः।

× × ×

छगू न्हूगु सुथ हयेगु ग्वसालय् थौंया च्वमि थ:गु कलम न्ह्याकी। जन चेतना थह्लोनेगु ता:तुना: गुलिनं च्वइ व कापिं दुने स्वथना तइ मखु। पत्रपत्रिका सफूया माध्यमं थ:गु खँ जनमानसय् लाका च्वनी। छह्म च्वमियात उबलय् सन्तोष दइ गुबलय् वया च्वसु उपो मनूतसें येकी। नब वया च्वसुं आशायाना सिबाय् उपोसिनं येका हइ, च्वमियाके उत्साह दुगंछि बढय् जुजुं वनी।

थ्व स्थिति हयेत भीगु भाषाय् आपालं आपा: कुतः जुइमानि छाय्कि नेवा: जुया:नं नेपाल भाषाया सफू स्वयेपाखें मनूतसें रूचि मत:। थ्व खँयात ४०% नेवा:स्नातक दूगु दे, येँ यल, ख्वप याना: ८७% शिक्षित नेवा:त दुगु थासय् थौं नेपाल भाषा सफूया गुगु माग दयेमा:गु खः व मरूगुलिं स्पष्ट वयं। खतुं थ:गु हे भाय् ब्वने मस:पिं यक्को दु, तर थ्व स्थिति भीसं हैगु मखु–देया दोषपूर्ण शिक्षानीतिं खः। अयनं थुखे पाखे भीसं रूचितया यंकेमा:। थुकेया लागि प्रचार प्रसारयात बल्लाके मा:गु आवश्यक जू। प्रचार व प्रसारया मू साधन सफू व पत्रपत्रिका खः (खतुं थ्वया लँय् नं यक्कों कँ बुयाब:गु दनि) तर छता खँ गुलिनं सफूत पिदनी थौं भचा भचा मिया: मेगु फुक्कं पिकाक:या सन्दुकय् किलं नयाच्वनी। थुकें च्वमितय्‌के

नैरास्यता पिज्वैगु खतरा वः ।

छगू मजबूतगु पिथना संस्थाया अभावं थौं गुलिनं सफू, पत्रपत्रिका पिहां वइ स्वयम लेखक पिकाकं साहित्य सम्मेलनय्, पर्व पर्बय् स्वयम्भुइ वनाः म्यू वने माला च्वन (गुजागु बिडम्बना थौंया भी च्वमितयृत)

थ्व समस्या वःगुया छगू कारण–नेपाल भाषाया सफू मीगु पसःया अभाव खः। नाःपं दुगु छगू निगू पसलय्नं पर्याप्त मात्राय् पिहां वःगु सफू मदइगु। मेखे पिकाकःया छें किलंनया च्वनीगु। हानं मेमेगु गुलिनं सफू पसः दु–अन नेपालभाषायो सफू मरू–कोर्षया बाहेक। छाय्कि इम्सं स्यू द्दलय् छह्म निह्मे स्यां जक फलानागु सफू दुला धकाः न्यंवइगु।

थुकथं छखे पसःया अभाव सा मेखे सीमित चेत्र। उपत्यकां पिने गन नेवाःतय् बस्ति यक्को दु अन थनं पिहां वःगु सफू मीगु कुतः मजू। उकें भाय्या लागि गुलिनं कुतः जुल थन हे जक जुल। पिनेयापिसं नं तकं कायेमखं। फलस्वरूप इम्सं थःत हे जुयाच्वंगु प्रहार थःत हे याना च्वंगु,दमन गाइइया अभावय् थुइका काये मफुत सा मेखे भीसं हे नं थःके दुगु छगू बल्लागु शक्तियात तंका च्वने माल।

थुगु परीपेच्छय्, भीगु हि चःतिं दंगु रेडियो नेपाल भीगु मखुगु ब्यलय्. प्रचारया साधन सफू पत्रपत्रिकायात देया कुंकुलामय् नं छोयगु पाखे कुतः जुइमाःगु आवश्यक जिमिसं खना। थथे जुयाः बांलाक बिक्री वितरण जूसा हे तिनि भीगु भाषाय्नं छगू मजबूतगु पिथना संस्थाया उत्पति जुइ फैगु आशा कायेफइ।

अन्त्ये, स्वांयापुन्हि सकल नेपाःमि पिंके न्हू जागरण हयेफयेमा। जिमिगु थ्वहे मन्तुमा। ❁

ने. सं. १०९७ पोहेला १४ खुन्हु क्री क्री थ्व: पाखें न्यायेकूगु संगीत मुँज्याय् ल्हापं बिया: ग्वहालि यानाद्यूपिं :—

जनप्रभात मा. वि. परिवार पाखें	१६५१।-	गोबिन्दलाल किलाग :-	६६।२०
वटुककृष्ण खड्का	५०१।-	तुल्सिमान	३०१।-
जीवनराज	३०१।-	न्हुछे महर्जन	३०१।-
साहु तोलाराम सिन्धु	२६१।-	साहु अलिहसब	२५१।-
साहु मजनु मिया	२५१।-		

२० तका बियाद्यूपिं

भरतमान श्रेष्ठ	अमर बहादुर श्रेष्ठ
बा. अइब	रामेश्वर शर्मा
गणेशनारायण श्रेष्ठ	वसन्तकुमार सायमि
ध्रुबनारायण सायमि	लक्ष्मणकृष्ण ताम्राकार

१५।- तका बियाद्यूंपि

किरण सायमि
रामलाल प्रधान
बद्रीराज
देबेन्द्र श्रेष्ठ
श्रीमकृष्ण बज्राचार्य
ऋषिबहादुर श्रेष्ठ
द्वारीकालाल
बिश्वनाथ
चन्द्रदास सिं
नरनारायण श्रेष्ठ
रामबहादुर सिं
हरि श्रेष्ठ
इश्वरचन्द्र सायमि
राममाया प्रजापति
नारायणदास सायमि
सालिकराम कायस्थ
हरिहरमान सायमि
अशोककुमार खुसः

शुभासचन्द्र अग्रवाल	१५।-	केशबलाल श्रेष्ठ	१४।-
मोहन शर्मा	१३।-	रामशरण श्रेष्ठ	१२।-
स्याम कृष्ण श्रेष्ठ	११।०५	मंगलकृष्ण श्रेष्ठ	११।-
हिक्मत बहादुर माली	१०।१०	नारायणप्रसाद	१०।०५

१०।- तका बियाद्यूंपि

नारद
रमेशप्रसाद मिश्र
मंगलनारायण सायमि
राधेश्याम महर्जन
शिबेश स्यस्यः
राम शरण सायमी
जगतनारायण महर्जन
रामकृष्ण तवः

हरि बैद्य

रबीन्द्र सायमि

रत्नबहादुर सायमि

रबिकृष्ण सायमि

देवनारायण सायमि

मधुरध्वज जोशी

गम्भीरध्वज जोशी

बिनोद श्रेष्ठ

तेजसिद्धि गुभाःजु

भिमबहादुर श्रेष्ठ

कृष्णमान मालाकार

भाइराम श्रेष्ठ

बाबुकाजि डंगोल

रामकृष्ण श्रेष्ठ

जगन्नाथ

कृष्ण मानन्धर

प्रेमकुमार भट्टचं

बज्रबहादुर राउत

भक्तलाल शाही

कृष्णदेवी सायमि

शंकर मानन्धर

रामलाल श्रेष्ठ

ऐश्वर्यलाल

रमेश सायमि

प्रकाश सायमि

नाती महर्जन

बाबुकाजि प्रधान

राधाकृष्ण मानन्धर

बिष्णुनारायण

लक्ष्मीकान्त शर्मा

रामेश्वर श्रेष्ठ

शिबलाल श्रेष्ठ

बाबुराम श्रेष्ठ

स्वयम्भूरत्न बज्राचार्य

प्रदीप मानन्धर

गोपालदास श्रेष्ठ

रामभक्त श्रेष्ठ

मुक्ति मानन्धर

पूर्णबहादुर सायमि

राम मानन्धर

रूद्रकृष्ण तवः

गंगाराम श्रेष्ठ

सत्यनारायण रंजीत

हरिभक्त मानन्धर

कृष्णबहादुर सायमि
आशानारायण महर्जन
सानुनानि धिताल
कान्छा लामा
कृष्णबहादुर लामा
कन्हैयालाल कायस्थ
साहु जोगेन्द्रप्रसाद
हरिनारायण सायमि
प्रेमवहादुर महर्जन
होमबहादुर पाण्डे
साहिला महर्जन
कुण्डीप्रसाद भट्टचं
लक्ष्मीदास सायमि
न्हुछेमान सिं
बिष्णुगोपाल श्रेष्ठ
रमेश खड्का
कृष्णबहादुर
चिनियामान बज्राचार्य
ध्रुबप्रसाद
अर्जुन थापा
अमृतमान डंगोल
स्यामबहादुर सायमि

शम्भू श्रेष्ठ
गोपाल शाही
हिरालाल सायमि
हिरादेवी खड्का
भाइराज तुलाधर
बिश्वराम
कमलदाश सिं
पूर्णदास सायमि
जेठा महर्जन
बाबुराम महर्जन
राम महर्जन
आनन्दलाल अमात्य
जनकमाया सायमि
दुर्गादास श्रेष्ठ
बलराम कायस्थ
न्हुछे सायमि
बिशुलिप्रसाद स्यस्यः
रामदास जोशी
शालिकराम के. शि.
बलराम पौडेल
बुद्धकृष्ण डंगोल
दिलबहादुर सायमि

नन्दलाल रिसाल
लक्ष्मीतारा सायमि
तेकबहादुर कर्माचार्य
शान्तलाल सायमि
गोबिन्ददास श्रेष्ठ
मदनमान श्रेष्ठ
काशिराम सायमि
भरत परियार
कृष्णदास सायमि
दयाराम प्रजापति
अर्जुनकुमार
रामशरण के. शि.

५।- तका बियाद्यूपिं

बुद्ध ज्यापु
सूर्यप्रकास सायमि
कृष्ण डंगोल
प्रेमबहादुर मानन्धर
भुराराम अग्रवाल
सानुकाजि सायमि
बालकृष्ण सायमि
शिवप्रसाद सुबेदी
मोतिराम बज्राचार्य
रामबहादुर राजभण्डारी
बलबीर सिं गतौंला
रामकृष्ण रिसाल
कुशुम महर्जन
नीलकण्ठ श्रेष्ठ
नारायणदास श्रेष्ठ
महाजन ठाकुर
गंगाराम साख:
स्याम सायमि
तुतदास सायमि
जोगरत्न बज्राचार्य
मानकृष्ण मानन्धर
पदमराम शाक्य
कृष्णबहादुर सायमि
श्रीकृष्ण के. शि.
महेश्वर सायमि।
कृष्ण मानन्धर

झी झी थ्व:या ल्या:चा

दुहांव:गु	धेवा	खर्च जूगु		धेवा
ह्लापंपाखें व:गु–	२२२०।४०	मायक	–	१६०।-
०३४।६।१ गते ख्याल:		नसा	–	४६५।७०
प्याखँ क्यना ल्यंदुगु–	१५१।५५	दबूस्वनेगु व प्रचार		१६१।१०
		बिबिध	–	२२६।६५
		बाकि दनिगु	–	१३१८।२०
फुक्क याना–	२३७१।९५	फुक्कयाना	–	२३७१।९५

नोट:- १. ०३४।६।१ गते ख्याल: प्याखँ क्यनेत ल्हापं दिया: ग्वहालि याना च्यूपिनि नां तयूजूया मेगु ल्या: लय् पिदनी ।

२. ल्हापं बिया: ग्वहालि थाना च्यूपिन्त थ्व ल्या:या तयूजू छपा छपा बिइगु जूगु दु ।

छ्याञ्जे

झी झी थ्व:

Scanned with CamScanner

२५२२ स्वांया पुन्हि

सिद्धार्थ जन्म, बुद्धत्व प्राप्त व महापरिनिर्वाण

जूगु दिंया लसताय्

सकल नेपाःमिपिन्त

भिंतुना

लुमंका दिसँ

सिल्पा चिम, बिजुलीया तार व बिजुलीया

मेमेगु मालसामानया निम्ति

नबिनि इन्टरप्राइजेज

फोछेँ त्वाः ७५१

येँ - ५

नेपाल सम्बत १०६८

स्वांयापुन्हिया न्हसताय्

तिकभया:

(निला-पौ, रजिष्टर्ड)

पिहे दन

स्वांयापुन्हिस पिदन

आलमत

देश विदेशया खबर

थ:गु हे ववथाय् चजना: स्वयादिसँ

नेपाल भाषा पत्रिका

(न्हि पौ)